D. D.

MORBORUM CASUS,

QUORUM

SPECIMEN PRIMUM,

VENIA EXPER. FAC. MED. UPSAL.

PRÆSIDE

JONA SIDRÉN,

M. D. MED. PRACT. PROF. REG. ET ORD.
S. R. S. M.

PRO GRADU DOCTORIS

EXHIBET

Ericus Odhelius,

ART. OBST. ADJUNCT.

IN AUDIT. GUST. MAJ. D. XI JUNII, ANNI MDCCLXXXV,

H. A. ET P. M. S.

UPSALIÆ,
LITTERIS JOHAN. EDMAN, DIRECT. ET REG. ACAD. TYPOGR.

C G Säger
Smedii · 1811

MORBORUM CASUS.

I.

Viginti annorum juvenis, graciliore quidem corpore, ſed firma valetudine gaviſus fuit usque ad annum 1782, quo artifici, in conficiendis ſpeculis occupato, inſervire occoepit, ita ut in adglutinando, quod vocant, folio, opera ejus præcipue verſaretur. Quo in negotio ubi per annum fere deſudaverat, minui ſenſim vires, quin ab animi affectu inſolitos oboriri ſentit tremores; ineunte autem vere anni 1784, hi crebriores ac fortiores, matutino in primis tempore & ab animi perturbationibus, reddebantur, ut manus pedesque, uno fere eodemque momento correpti, primum quaſſari, deinde vero ceteræ quoque corporis partes ita infeſtari coeperint, ut ne linguæ quidem muſculi immunes fuerint. Aucta dein adeo eſt tremoris iſtius violentia, ut certis per diem intervallis labori cuivis impar evaderet, & ab eodem penitus deſiſtere, lectoque detineri verſus autumnum tandem cogeretur.

Quum vero die VII Decembris in Noſocomium Regium receptus fuit, totum jam corpus, quietum etiam jacens, parvo ſed continuo tremore quati conſpiciebatur; ubi autem vel minime ſeſe moveret, ſumma violentia inque omnes partes miro & ridiculo modo, Mimi inſtar, ſed ſine ullo ægrotantis dolore, verſari & diſtrahi videbantur artus. Latus ſiniſtrum totum, robore fere erat deſtitutum, & defecerant adeo corporis vires, ut in lecto ſemet convertere, erectumve tenere corpus nequiverit. Univerſalibus præterea ſpaſmis quam ſæpiſſime infeſtabatur

tur

tur æger, qui, in ſiniſtro latere primum oborti, & dein per totum corpus ſeſe diſpergentes, frigore prænunciabantur, cui poſtea eodem ordine ſpaſmi ſuccedebant. Hi graviores modo, modo leviores erant, &, pro ſuæ violentiæ gradu, majorem minoremve ſecum ferebant dolorem: quinquies aut ſexies adeo fuerunt vehementes, ut Tetano fere viderentur ſimiles, cum capitis dolore, vertigine & leviori febre conjuncti. Senſus, tam internos quam externos, non turbatos ſemper conſervavit miſer; neque vitales, neque naturales, morbo licet ſæviente, quidquam pati videbantur functiones.

Purgatis, alvum leniter ducentibus, primis viis, in uſum vocabatur Extractum Stramonii ſub pillulari forma ad gr. IV de die, aucta ſenſim ad gr. XII doſi; quando autem veſpertinis horis ſæviebant ſpaſmi, data eſt Tinct. Thebaica, quæ etiam fecit, ut placide dormire poſſet ægrotus. His remediis effectum eſt, ut indies ſpaſmi motusque convulſivi ſenſim minuerentur, demumque ceſſarent; neque, ſub hac curatione, ulla pupillæ mutatio obſervata fuit. Die XVI Januarii anni præſentis, una cum uſu Stramonii, injunctum eſt ægro, ut drachmas V pulv. Corticis peruv. quotidie ſumeret, unde robur ejus pedetentim ita fuit auctum, ut ſine aliorum ope cibum capere, ſedere & obambulare poſſet. Fore, ut æger ad ſanitatem rediturus eſſet, aliqua hinc orta eſt ſpes, verum mox fere intercepta, cum die V Febr. acerbus nuntius doloris cujusdam ipſum excruciantis adfertur. Inde enim per aliquot dies adeo debilitatus fuit, ut neque bibere neque incedere, niſi adjutus, potuerit; quid? quod etiam ſpaſmi, de quibus ſupra mentionem fecimus, illum denuo afficere coeperunt. Uſum igitur Chinæ aliquantisper ſeponere conſultum judicabatur, & Stramonium ſolum adhibere; atque ſedatis ex hoc ſpaſmis, ut firmaretur corpus,

pus, ad Corticem Peruv. iterum reversum est, cui dein stillicidium aquæ frigidæ, quod Douches appellant, junctum est, idque eo cum fructu, ut sanitati fere perfecte restitutus æger, nosocomio die X Apr. lætus valedixerit.

Observatio I. Ex morbi descriptione satis patet, ægrum Chorea S. Viti Sydenhamii affectum fuisse, & hanc suam duxisse originem a Mercurio, quo speculorum opifices ad figendum vitris folium utuntur. Haud dissimiles varios alios casus ab eadem caussa prognatos, in Nosocomio Regio Holmiensi vidit Cel. Ass. Reg. Coll. Med. Odhelius, quos benignissime mecum communicavit. Non immerito igitur inter morbos artificum referri debet peculiaris hic affectus.

II. Morbo huic medelam allaturi, in diversas sententias abierunt Medici, quisque suam methodum proficuam venditans. Venæ sectiones & iterata laxantia Sydenham, Buchan, Sumeirius pluresque commendant; verum, si adoleverit saltem morbus, nunquam adhiberi debent, in primis quum in ægris, quod ex allato casu patet, & Cel. Bisset recte observavit, paralytici quid jam gliscere videtur. In initio autem, orto præsertim ex obstructione excretionum sangvinearum morbo, necessariam esse interdum sangvinis evacuationem &, ubi fomes mali in primis viis hæret, laxantia, existimamus. Extra hos casus, quæ in Nervos agunt, motus eorum inordinatos, compescendo, præ primis utilia esse, Wetzspreni observationes satis evincunt; stramonium vero reliquis palmam præripere, & præsens casus & plures alii, in Nosocomio Reg. Holm. observati, extra omne fere dubium ponunt. En alius eadem comprobans.

II.

Puella VII annos nata, adverſa ſæpe laborans valetudine, menſe Januario hujus anni, nocte quadam a ſpectro, ſub inſomnio obveniente, valde fuit exterrita. Inſequentibus diebus inſolitos artuum tremores obſervarunt parentes, qui, de valetudine filiolæ ſolliciti, Medicum arceſſi curarunt. Is curatius omnia penſitans, Choream eſſe S. Viti Sydenhamii, qua ægra afficiebatur, mox intellexit, & quum abdomen valde eſſet tumidum, vermes in cauſſa eſſe mali ſuſpicatus eſt, indeque anthelmintica purgantibus juncta præbuit. Tantum vero abeſt, ut morbus inde mitigaretur, ut potius augeretur indies; varia igitur nervina & antiſpaſmodica, itidem ſine ſucceſſu, adhibita ſunt, & cum ægra, jam alioquin ſana, ob continuos ſpaſmos ulterius neque incedere neque bibere ſine aliorum auxilio potuerit, ad Stramonium, quod in ſimili caſu aliquoties proficuum percepit medicus, deventum eſt medio menſis Martii, quo ſpaſmi ſenſim ſenſimque ſedabantur; integre vero ceſſarunt firmato, a Corticis peruviani & balneorum frigidorum uſu, corpore, ut priſtinæ valetudini reſtituta fuerit ægra.

III.

Quatuor & viginti annorum mulier infirmiore valetudine, primum partum editura, ad Noſocomium, quod puerperis aperitur, die XII Febr. hujus anni adportatur. De languore, vomitionibus & ſpuriis doloribus conqueſta eſt; &, exploratione facta, conſtitit, membranas jam fuiſſe ruptas, os vero uteri parum patens. Sequenti die p. m. curatiorem uteri os permiſit inquiſitionem, quæ tamen, ob ſitum foetus elevatiorem, neceſſe erat, ut tota manu perficeretur: tumque apparuit, pelvim eſſe conſtrictiorem, os pubis nimis complanatum, & protuberantiam oſſis ſacri valde prominentem; compertum præterea

ca-

caput infantis dextræ incumbere auri & corpus jacere ſupinum; inque dextra cavitate iliaca poſitum eſſe caput foetus, pedes vero ad ſiniſtram fundi uteri partem. Cum prævio capite partus perfici non poſſet, verſio tentabatur, quæ in arctiſſimo jam utero valde erat difficilis; multo tamen labore id obtinebatur, ut hora X p. m. ad caput usque extrahi poſſet foetus. Minima vero hujus latitudo immobilis hæſit inter os pubis oſſisque ſacri protuberantiam, nec prius inde, quam hora VI ſequentis diei matutina, poſt multas molitiones liberari potuit. Caput foetus hujus, qui puellus, isque demortuus, erat, Cephalometro Steinii emenſum, trium pollicum latitudinem, ubi minima erat, vix habuit *).

Peracto partu, de obſcuriore viſu conqueſta eſt, qui meridiem verſus ita augebatur, ut eo prorſus privaretur; ſupervenit etiam febris, & a potu vomitus. Hæc mala ut levarentur, amplum nuchæ adplicatum fuit Veſicatorium, & refrigerantia præſcripta. Die XVI Febr. lumen oculorum redit, febris autem, etſi mitior, cum algore ſubinde redeunte, & leviori quodam verſus noctem delirio, continuat. Ut Lochiorum ſuccederet fluxus, decoctum herbarum amariſſimæ naturæ in uterum injectum fuit. Lactis aliquantulum mammæ initio dederunt, ſed ſtatim penitus ita ceſſavit, ut ne ſuctu quidem gutta extrahi potuerit. Die XVIII, tempore intercalari, ad Chinæ uſum proceſſum eſt, ſed ſine ulla morbi mitigatione; nec per languorem, indies auctum, fieri potuit, quin die XXI Febr. vitam relinqueret ægra.

Aperto corpore, inſoliti nihil obſervabatur, usque dum ad ovarium dextrum perventum fuit, quod ſuppura-

*) Hiſtoriam hujus morbi mecum benigne communicavit Ampl. Prof. Jac. Alm.

ratione destructum videbatur; eodem vitio adfecta inveniebatur, cum tuba ac fimbriis, cellulosa adjacens, quæ, quidquid puris continebant, inter rectum atque uterum in peritonæi plicam effuderunt. Uterus ad naturalem magnitudinem redactus, nulla conceptæ inflammationis signa obtulit; pelvis autem in omnes mensuras arctissima, inter ossis sacri protuberantiam & os pubis, trium ad summum pollicum latitudinem vix æquabat: accessit spina ossea, e symphysi ossium pubis prominens, quæ distantiam modo dictam ad dimidium pollicis diminuebat.

Obs. I. Omnium certe obstetricanti difficillimum est determinatu, quando, ob male conformatam pelvim, operatio Cæsarea prorsus sit inevitabilis. Perpulchre quidem Auctores Artis obstetriciæ docent, foetu maturo, operationem esse instituendam, cum diameter transversalis duos non multum excedit pollices; quo autem modo mensura hæc adeo adcurate sit investiganda, nondum constat. Horrenda igitur hæcce atque sæpissime lethalis operatio, ante quam manus introductio frustra vel pluries fuerit tentata, me judice, non est suscipienda; cavendum autem, ne partium mollium coarctationem atque intumescentiam cum deformitate ossium confundamus, svadet, cum innumeris aliis, allatus jam casus, ubi diameter supra dictus vix duos pollices & quinque lineas æquabat, atque ubi manus non sine magno molimine utero immitti potuerit.

Obs. II. Quando, adversante adeo Lucina, accidit, ut extracti jam corporis infantilis fixum hæreat caput, consultius certe ducimus, veros dolores ipsiusque naturæ beneficium patienter exspectare, quam majori manuum vi vel instrumentorum ope, quorum funestus sæpissime, semper vero Matri difficillimus est usus, negatam sibimet aperire viam.

IV.

IV.

Ancilla L. S. duodeviginti annos nata, tenerioris corporis habitus, in Nosocomium Regium Stockholmiense recipiebatur die 14 Februarii. Luxasse se genu, in quo etiam certis temporum intervallis, quemdam se olim, ante novum hoc infortunium, sensisse dolorem, narrabat. Erat jam femur unacum genu adeo tumidum, ut an, aut quo loco fractura exstiterit, pervideri non posset; cruris vero ad femur justa positio, nullam in genu factam luxationem satis indicabat. Fomenta resolventia ex oxycrato & oleo ceræ ipsi genu adhibebantur, quod, ut justum servaret situm, sveto in fracturis modo, deligabatur. Minuto post aliquot dies tumore, fractura, paullo supra condylos, in femore satis evidenter conspiciebatur.

Ægra, per quatuor hebdomadas immota jacens, ea qua par erat positione tenebatur, transacto vero eo tempore, lecto levata, & duobus primum, deinde uno baculo, ibat suffulta, sed continuum, licet leviorem, imprimis ubi pede niteretur, dolorem sentiebat; mox vero acerbior factus, ut leniretur, Emplastrum e Styrace cum camphora, at frustra, adhibitum est. Quoniam vero versus noctes intensissimus erat, & os supra genu exostosibus quasi tumens sentiebatur, post alia medicamenta incassum tentata, mercurius dulcis in usum vocatur. Vix hujus duodecim granis consumtis, vehemens suborta est salivatio, quam tamen, post quatuordecim dies, coërcere poterant idonea medicamenta.

Gravior indies dolor exstitit, & tumor perfectam inflammationis speciem induit. Quæ e re visa sunt medicamina, inflammationis quidem signa decedere sensim jusserunt, sed in affecta parte scindentes passim dolores ac ponderis sensum, & vagos, per universum corpus, horro-

rores pati ſe ægra querebatur: fluctuatio etiam in affecto loco tactu percipi credebatur: tumori adhibitum eſt cauſticum ſalinum Pharmacopoeæ Sveticæ, & poſt quinque dies excidebatur eſcharra; ex ulcere, puris loco, fungoſa caro pullulavit & foetens ſanies copioſe exibat. Injectiones acidi ſalis diluti factæ, & ulceri camphora cum aſſa foetida, quo inſignis putredo continuo aucta minueretur, imponebatur: ſpe autem omnis curationis amiſſa, admonebatur miſera, ut amputatione ſervari ſe pateretur: brevi vero non permiſit indies auctus & diffuſior jam tumor, ut operatio hæc poſſet tentari, quam, jam altius ſeſe extendens caries, quod vereri ſuberat, inutilem redderet. Reſolventia igitur externa & cardiaca lenia interna, ſed ſine omni fructu, adhibebantur: minuebantur vires, acceſſit hectica febris, fungus, magnitudinem infantilis capitis habens, ex ulcere exuberabat, pars affecta magis magisque intumuit, ægræ vero dies decimus ſextus Maji ſupremus erat.

Poſt mortem ipſa articulatio in genu nihil vitioſi præ ſe ferebat: extremitas vero inferior femoris a reliquo oſſe omnino diſſoluta, & ita in latus detorta, ut cum condylis angulum formaret. Condyli turgidi, fere cavi, ichore impleti. Perioſtium a feminis oſſe ſeparatum ad medium usque: muſculi circumjacentes in liquamen putridum reſoluti.

Obſ. I. Dolor, quo ante infortunium genu afficiebatur, & fractura, quam in oſſe adeo craſſo levior luxatio efficere valuit, ſatis oſtendunt, antea localem hic adfuiſſe oſſis morbum, quod inſuper evidentiſſime confirmat abſentia omnis calli, qui alioquin per quatuor hebdomadas formari debuiſſet.

Obſ. II. Signa ſuppurationis interdum valde eſſe fallacia, vel ex hoc caſu patet.